

Українська література в загальнослов'янському і світовому літературному контексті. – К., 1988, т.3; Самборська Я. Українці в Бельгії: проблеми соціальної адаптації// Українська діаспора, 1995, ч.8.

М.М.Варварцев.

БЕНЕДИКТИНЦІ – ченці католицького ордену, які дотримуються статуту, розробленого бл. 530 Бенедиктом Нурсійським у Монте-Кассінському монастирі (Італія). Існує жіноче відгалуження бенедиктинок. На початковому етапі своєї історії монастирі Б. не мали централізованого орденського управління. Статут св. Бенедикта диктував заборону відлучатися з монастиря, обов'язкове виконання будь-якої фізичної праці, а згодом – й інтелектуальні заняття тощо. Від раннього середньовіччя в Європі постає мережа бенедиктинських монастирів. 597 – виникає перший осередок Б. в Англії, звідки їх вплив поширився на Німеччину, Ісландію, скандинавські країни. У 9 ст. статут св. Бенедикта став провідною нормою організації західноєвропейських монастирів. Заходами Б. набуло розвитку шкільництво, просвітницька діяльність (школи в Корвейському та Новокорвейському монастирях, Фульдї, Рейхенау, Санкт-Галлені). Б. протегував франкський король (у 800 – 814 імператор) Карл Великий. Близько 910 було засновано Клюнійське абатство (Франція), яке стало центром, під управління якого перейшло понад 200 монастирів. У 11 ст. абат Гуго заклав підвалини клюнійської конгрегації, що означало запровадження серед Б. орденської організації. 1621 засновано конгрегацію св. Мавра, яку представляли вчені Мабільон, Монфокон, Сен-Март, Мартен, Д'Ашері, Дюран, Дюканж та ін. За часів Реформації Б. зазнали переслідувань; до 1538 лише в Англії було ліквідовано 62 бенедиктинські абатства. Обмеження їхньої діяльності спричинили події Французької революції 1789. Зазнаючи втрат в Європі, члени ордену почали засновувати свої громади в Америці. З ініціативи папи Лева XIII 1893 створено конфедерацію Б.

У Східній Європі Б. були одними з перших місіонерів, які налагодили відносини з Давньоруською державою. 961 німецький король (згодом імператор) Оттон I у відповідь на прохання княгині Ольги надіслав до Києва місію на чолі з Б. Адальбертом, який прагнув заснувати єпископство на Русі. Від 12 ст. до монгольської навали в Києві діяв заснований ірландськими бенедиктинцями монастир св. Марії, підпорядкований настоятелю у Відні. Посиленню зв'язків Б. з греко-католицькою церквою сприяло заснування в 1922-24 митрополитом А. Шептицьким східної гілки ордену в Бельгії. Нині діяльність Б. охоплює країни Європи та Америки, де вони мають свої періодичні видання, навчальні заклади.

Літ.: Полонська-Василенко Н. Історія України. – К., 1992, т.1; Монашеские ордена / Сост. А.Р. Андреев. – М. – К., 2003.

О.А. Іваненко.